Европейска комисия

Окончателни препоръки

ЕВРОПЕЙСКИ **ГРАЖДАНСКИ ПАНЕЛ**

Енергийна ефективност

Европейски граждански панел за енергийна ефективност

Окончателни препоръки

Отказ от отговорност: Настоящият документ съдържа резултатите от Европейския граждански панел за енергийна ефективност. Те са структурирани по тематични области.

Съдържание

Информиране и промяна на поведението 3
Справедливи и равни възможности 4
Глобалната роля на ЕС и държавите членки 5
Работни места и образование 8
Инфраструктура 12
Сгради 17
Транспорт 18
Резултати от оценката на Гражданския панел 20

Информиране и промяна на поведението

Препоръка № 1

Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийно ефективни

Препоръчваме информацията, която се предоставя на потребителите, да стане по-достъпна, прозрачна и използваема с цел на домакинствата и организациите да се осигурят повече възможности да повишат енергийната си ефективност. Поради това препоръчваме:

- онлайн портал с функция за самостоятелен одит с цел да се помогне на потребителите да оценят потребностите си по отношение на транспорта и подобренията на дома, както и съвети за ниски разходи. По този начин ще им бъде осигурен пакет от решения, включително следващи стъпки и информация за връзка;
- мрежа от физически локации за обслужване на едно гише на общинско равнище (кметства, библиотеки), където са на разположение независими експерти за предприемане на последващи действия. В контекста на мрежата не следва да се прави разграничение между селски/градски райони и между социални групи. При обслужването на едно гише следва да се предоставят съвети относно законодателните, финансовите и техническите аспекти, както и местните доставчици на услуги. Участниците на местно равнище се призовават да повишат осведомеността за услугата;
- поставяне на по-достъпни и разбираеми за всички хора етикети за енергийна ефективност върху продуктите, които включват информация относно жизнения цикъл на продуктите и препратка към мрежата за обслужване на едно гише.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото могат да се вземат подходящи решения само ако разполагаме с правилната информация, на която да основем своите действия. Информацията трябва да бъде разбираема и достъпна за всеки. Възможно е вече да има изобилие от налична информация, но тя често остава неизвестна и още по-малко разбираема за всеки. Потребителите следва да бъдат наясно с потреблението си на енергия и собствените си данни, с достъпните варианти и свързаните с тях разходи, както и с услугите и подкрепата, които са на разположение, за да могат да повишат своята енергийна ефективност.

Справедливи и равни възможности

Препоръка № 2

Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата
Препоръчваме да се въведе по-благоприятна данъчна система за дребните собственици на имоти, така че наемателите да не бъдат считани за пречка за санирането на жилищата. Това следва да се постигне чрез данъчни облекчения по отношение на работата и материалите в зависимост от доходите на хората. Хората с най-ниски доходи следва да получат най-много помощ. Механизмите за субсидиране следва да бъдат предоставени преди започването на работата или на траншове с напредването на дейностите по санирането. Правителствата трябва да инвестират в социални жилища, изградени с енергийноефективни и устойчиви материали. Част от приходите от данъка върху емисиите от CO2 следва да бъдат заделени за енергийна ефективност (включително дейности по саниране). Многонационалните предприятия, които замърсяват повече, следва да бъдат облагани с данък по съответния начин. Банките следва да улесняват достъпа до кредити за енергийно саниране, като лихвеният процент е съобразен с доходите.
Обосновка: Социална справедливост означава равен достъп до енергия и жилищно настаняване. Днес сме изправени пред неприемливи ситуации: някои хора живеят в тежка енергийна бедност, а дребните собственици на жилища от средната класа не извличат изгода от помощта и субсидиите за саниране на собствените си жилища или на имотите, които отдават под наем. Наемателите се чувстват безсилни да направят промяна. Считаме, че е недопустимо усилията да не се разпределят справедливо, както и това, че животът в топлинен комфорт е недостъпен за някои хора. Равният достъп води до енергийна ефективност, която е по-достъпна финансово за всички, и съответно ще допринесе за колективната борба срещу изменението на климата. В днешно време във всички държави — членки на ЕС, съществуват модели за финансиране на санирането, но те невинаги са оптимални и невинаги отговарят на нуждите на целевото население.

Глобалната роля на ЕС и държавите членки

Препоръка № 3

Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример

Препоръчваме Европейският съюз да инвестира в научноизследователска и развойна дейност, насочена към нови технологии за енергия, включително от възобновяеми източници, с цел да се постигне по-висока енергийна ефективност. Това включва следните области:

1. производство на енергия (водород, ядрен синтез и др.);
2. съхраняване на енергия (батерии);
3. пренос на енергия; както и
4. по-ниско потребление на енергия.

Освен това препоръчваме ЕС да популяризира използването на специфичните за отделните държави конкурентни предимства при производството на енергия, като същевременно улесни обмена на най-добри практики и знания между държавите членки.

В допълнение препоръчваме да се даде приоритет на действията в рамките на принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място, които в най-голяма степен допринасят за енергийната независимост.

Обосновка:

В политически план препоръката е важна, тъй като с нея Европа и нейните граждани се предпазват от потенциални геополитически кризи. Освен това с нея се защитават европейските ценности и демокрацията, тъй като ЕС може да прекъсне връзките си с корумпирани правителства. Същевременно чрез нея може да се ускори процесът на изготвяне на законодателството на ЕС, тъй като Европа ще има по-голяма свобода да определя собствените си стандарти. Обменът на знания между държавите членки също така ще помогне за подобряването на отношенията между тях.

В социално-икономически план с препоръката ще се повиши конкурентоспособността на ЕС и ще се осигури възможност средствата, с които се заплаща за вноса на енергия, чийто дял е 61 % (данни от 2019 г.: https://ecrgroup.eu/campaign/energy_security), да се пренасочат към вътрешни инвестиции, които генерират повече стойност за ЕС и неговите граждани. Намаляването на вноса на енергия от трети държави също така ще доведе до по-малка експозиция на колебания на цените и смущения на световните енергийни пазари, както и до създаване на повече работни места в ЕС.

От гледна точка на околната среда препоръката би могла да доведе до по-малко потребление на енергия, екосъобразен растеж и неутралност по отношение на климата, като всичко това е свързано с принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място и с поетите от ЕС ангажименти за устойчивост.

Препоръка № 4

Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат

Препоръчваме ЕС да насърчи предприемането на спомагателни мерки за прилагането на стандартите за енергийна ефективност — пряко или чрез силни стимули за държавите членки. Това ще помогне да се гарантира, че усилията се споделят справедливо между физическите лица и предприятията, както и между регионите, така че никой да не бъде изоставен.

Ключови принципи:

- развитие на култура на енергийна ефективност чрез по-добра информация, която да ни помогне да използваме по-икономично и по-ефективно енергията;
- обвързани с условия стимули, които да помагат на дружествата да интегрират енергийната ефективност в своето производство, разпространение и продажби, като се полагат усилия да не се отслабят МСП;
- гарантиране на минимална сума за задоволяване на енергийните нужди за достойни условия на живот и заделяне на голяма част от помощта за най-уязвимите (например: заеми с отрицателен лихвен процент). Целта е намаляване на социалното неравенство, а не неговото затвърждаване;
- осигуряване на стимули за всички лица, но обратнопропорционално на доходите им, по-специално чрез прогресивно ценообразуване на енергията и в зависимост от енергийните източници.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото макар да съществуват стандарти за енергийна ефективност, тяхната достъпност и прилагане остават ограничени. В днешно време в европейски мащаб съществуват множество стандарти за енергийна ефективност (строителство и саниране на сгради, екопроектиране на продукти и уреди, борба срещу програмираното остаряване, право на ремонт и др.).

Те са амбициозни и спомагат за развитието на пазара, но прилагането им в отделните държави членки е различно. В тях са определени технически изисквания, които имат финансово отражение, възможно е да изключват определени групи (не всеки може да си позволи енергийно обновяване на дома или да закупи домакински уреди с най-висока енергийна ефективност) или да доведат до ситуации на нелоялна конкуренция (между европейските дружества, които спазват тези стандарти в производствените си процеси, и дружества извън Европейския съюз).

Енергийната ефективност не следва да бъде лукс или опция, която някои лица могат да избегнат. ЕС би могъл да играе важна роля, за да гарантира, че енергийната ефективност подобрява ежедневния живот на хората, особено на най-уязвимите домакинства. Наясно сме, че някои органи и администрации на местно равнище могат да играят важна роля, като дават пример и насочват пазара в желаната посока.

Наясно сме, че някои елементи от нашата препоръка не зависят само от Европейския съюз и изискват високо ниво на съгласуване с държавите членки. Не е ли обаче гражданският панел подходящо средство за изразяване на решителност?

Препоръка № 5

Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС

Препоръчваме ЕС да гарантира прилагането на директивите за енергийната ефективност в държавите членки, тъй като понастоящем се прилагат различно. Аспектите, свързани с подобряване на прилагането, са: информация, финансиране и налагане на санкции.

Информацията трябва да бъде достъпна и да е съобразена с аудиторията, например да е насочена към младежта чрез социалните медии или към възрастните хора чрез телевизията, както и да е лесно видима в обществените пространства.

ЕС финансира единствено държавите членки, които спазват изискванията, въз основа на измерим напредък. Финансирането трябва да бъде справедливо, пропорционално и честно, като се отчита различният капацитет на държавите членки.

Вече са налице механизми за налагане на санкции, като Комисията може да завежда дела срещу правителствата на неспазващите изискванията държави членки.

За да се повиши прозрачността, следва да се извършва класиране на държавите членки в зависимост от усилията им за прилагане на законодателството. Накрая, ЕС следва да стимулира националните правителства да въведат „система за сигнализиране на проблеми“, така че гражданите да могат да съобщават за случаи на разхищение на енергия, а местните органи да предприемат съответните действия.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото гарантирането на прилагането на директивите във всички държави ще повлияе на всички граждани на ЕС, като дори им предостави възможността да допринасят пряко за процеса на мониторинг. Освен това, ако бъде подобрена степента на хармонизиране между държавите членки, ще бъде по-лесно да се вземат решения за нови мерки в бъдеще. Конкретно по отношение на информацията, намирането на нови начини за включване на различни слоеве от населението би могло да подобри отчетността както на ЕС, така и на националните правителства.

Трансформацията в сектора на енергетиката и повишаването на енергийната ефективност могат да бъдат постигнати с необходимата бързина и интензивност само при ефективно прилагане на законодателството на равнището на държавите членки. Ако стандартите за енергийна ефективност се спазват във всяка държава членка, повече граждани на ЕС ще могат да извличат изгода от многобройните ползи, до които води енергийната ефективност.

Работни места и образование

Препоръка № 6

Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност

Препоръчваме да се повиши обучението по професии, свързани с енергийната ефективност. ЕС би могъл да предприеме следните мерки:

1. Държавите членки биха могли да предоставят субсидии за обучението на физически лица, така че те да могат да заемат висококвалифицирани зелени работни места. Съответната държава следва да стимулира работниците да останат и да работят на нейната територия за определен период от време след обучението.
2. ЕС би могъл да подпомогне провеждането на краткосрочни програми за обмен или ротация като програмите „Еразъм“ за студенти и работници в сферата на енергийната ефективност (обучени лица и обучаващи се).
3. Докато се разреши проблемът с липсата на квалифицирани работници в сферата на енергийната ефективност, следва да се издават визи за квалифицирани работници от държави извън ЕС, за да идват да работят в конкретните държави членки, издали въпросните визи.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото наличието на квалифицирани работници на всички нива от прилагането на мерките за енергийна ефективност е от решаващо значение за успешното изпълнение на всички останали препоръки, по които работи Европейският граждански панел. Без квалифицирана работна сила държавите членки не могат да се надяват да постигнат целите в областта на енергийната ефективност. Предлагаме три мерки, всяка от които отговаря на различна потребност, свързана с квалификациите на работниците и с пазара на труда.

Мярка 1: Тази мярка е насочена към физически лица, които искат да придобият умения или да повишат своите умения в области, свързани с енергийната ефективност. С предоставянето на субсидии за обучение националните правителства могат да направят тези умения по-достъпни за всички, особено за хората от бедните слоеве, които в противен случай може да не са в състояние да отделят от времето си, за да повишат квалификацията си или да се преквалифицират. Освен това обаче предлагаме държавите членки да вземат предвид риска от изтичане на мозъци (преместването на работници в чужбина с цел по-добро заплащане). Работниците, които преминават през субсидирано обучение, следва да бъдат насърчени по някакъв начин да използват новите си умения в държавата, инвестирала в тяхното обучение. Достъпното финансиране ще повиши привлекателността на курсовете, в резултат на което повече хора биха могли да потърсят заетост в тази сфера. Това означава повече експерти, които могат да планират, осъществяват и одитират инвестиции, свързани с енергийната ефективност.

Мярка 2: Тази мярка представлява стимул за държавите членки да споделят

квалифицираната си работна сила по краткосрочни проекти, като се гарантира, че държавите членки, изпитващи липса на специалисти, също могат да разработват енергийноефективни инициативи. Това би могло да доведе до трансграничен обмен на информация и умения, като по този начин ще бъдат насърчени зелените умения.

Мярка 3: Отчитаме факта, че не всички области, в които са необходими квалифицирани работници, могат бързо да бъдат попълнени от местната работна сила. Ще бъде необходимо време, за да се създаде пазар на квалифицирани работници в Европа, така че междувременно би било от полза да се намерят начини за привличане на квалифицирани лица от държави извън ЕС.

В обобщение, базовото условие е, че без квалифицирани работници хората не могат да направят промени, за да повишат своята енергийна ефективност.

Препоръка № 7

Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование

Препоръчваме повече образование по екологични и свързани с енергийната ефективност въпроси. Това би могло да се направи, като се предприемат следните мерки:

1. Европейски сертификат за енергийна ефективност по модела на Международното свидетелство за компютърни умения (ICDL) с цел да се насърчи придобиването на основно ниво на знания в областта на енергийната ефективност.
2. Държавите членки следва да гарантират, че всяка година определен брой квалифицирани работници със зелени умения завършват курсовете, свързани с енергийната ефективност, за да се повиши броят на квалифицираните работници с такива умения в съответната държава. Тази концепция бе възприета през последните години по отношение на студенти, следващи в университети.
3. ЕС следва да въведе провеждането на кампании за повишаване на обществената осведоменост с цел да се наблегне на това колко са ценни квалифицираните работници със зелени умения и да се покаже, че това са професиите на бъдещето. Тези кампании биха могли да бъдат насочени по-специално към младите хора, за да се демонстрира, че физическият труд може да бъде също толкова привлекателен, колкото работата в офис.

Обосновка:

Качественото образование е основата за всяка значима промяна. Предлагаме три мерки, всяка от които отговаря на различна потребност, свързана с образованието: липсата на общи знания по отношение на енергийната ефективност, липсата на млади хора, които да се насочват към необходимо професионално обучение за подпомагане на енергийноефективни инициативи, и промяната на схващанията относно кариерите, които са нужни, за да се подпомогне енергийният преход, така че да се повиши тяхната привлекателност.

На първо място, групата е съгласна, че като цяло са необходими повече знания по отношение на енергийната ефективност. Знанията понижават прага за вземането на решения за енергийна ефективност на индивидуално и национално равнище. Те биха могли да се преподават под формата на предмет в училище, задължителен професионален курс или университетски курс. Като цяло нашият съвет е курсът да бъде обвързан със стимул на всяко равнище, на което може да се изкара.

На второ място, европейските цели за университетите в миналото показаха, че определянето на европейски цели насърчава държавите членки да обърнат повече внимание на някои области от образованието. Определянето на такива цели за обучението в областта на енергийната ефективност в крайна сметка ще доведе до повишаване на броя на хората, които се насочват към професионално обучение. С други думи, като определя цели за държавите членки, ЕС оказва натиск върху тях да увеличат броя на хората, работещи в области, свързани с енергийната ефективност. По този начин правителствата носят пряка отговорност за развиването на квалифицирана работна сила.

На последно място, тази препоръка е важна, защото начинът, по който хората възприемат физическия труд и работата в технически области, трябва да се промени към по-добро. Кампаниите биха могли да покажат как изглеждат различните области на работа, да демонстрират, че физическият труд е от решаващо значение, осигурява добри перспективи за бъдещето и не е непременно по-безинтересен от работата в офис.

Инфраструктура

Препоръка № 8

Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяемите енергийни източници

Препоръчваме ЕК да отдаде приоритет на оптимизирането на електроенергийната мрежа:

1. Подобряване на енергийната сигурност и надеждност чрез инвестиции във възобновяеми енергийни източници, научни изследвания, насочени към съхраняването на енергия, и прилагане на интелигентно управление.
2. Изготвяне на инвестиционен план, включващ насоки за държавите членки за подобряване на електроенергийната мрежа на местно и трансгранично равнище.
3. Развитие на електроенергийната мрежа, като се отчитат възможностите и предимствата на централизирането и децентрализирането. Вариантът с най-висока енергийна ефективност следва да се прилага въз основа на оценка на всеки отделен случай.
4. Въвеждане на механизми за мониторинг на адекватното използване на финансовите средства и спазването на правилата на ЕС, така че крайните потребители да могат да извлекат пълната изгода от инвестициите, а дружествата да могат да спазват изискванията.
5. Насърчаване на държавите членки да подпомагат гражданите при използването на интелигентни измервателни уреди и енергийноефективни източници, както и въвеждане на финансови стимули за доставчиците и потребителите с цел да се прилагат енергийноефективни практики; проучване на варианта да се създаде рамка, която позволява на гражданите да съхраняват и произвеждат енергия.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото оптимизирането на електроенергийната мрежа, така че да се осигурят условия за възобновяеми енергийни източници, поражда множество ползи както за производителите, така и за крайните потребители. С оптимизирането на мрежовите системи се повишава енергийната ефективност и се насърчава преминаването към възобновяеми енергийни източници. Чрез този подход се гарантират енергийноефективен транспорт, съхранение и използване на енергията. Освен това с развитието на електроенергийната мрежа се насърчават стабилни цени на енергията, стимулира се използването на интелигентни уреди и се улеснява по-безпроблемното енергоснабдяване.

Потребителите и доставчиците извличат изгода от оптимизирането и развитието на електроенергийната мрежа чрез интелигентни системи за управление. Потребителите могат да осъществяват достъп до ценна

информация относно потреблението на енергия, доставчиците могат по-добре да наблюдават търсенето и ефективността на производството, а системите за съхранение могат да допълват процеса на модернизиране.

Като стимулира енергийната ефективност и свежда до минимум загубите на енергия, оптимизирането на електроенергийната мрежа не само води до намаляване на разходите, а и насърчава екологичната устойчивост. Осигуряването на повече възможности за потребителите и включването им в енергийната система помага да се създадат еднакви условия на конкуренция и намалява влиянието на корпорациите. Наложително е да променим нагласите си по отношение на енергийната ефективност, за да се осигурят широко прилагане и гражданска ангажираност.

Освен това модернизирането на електроенергийните мрежи е в съответствие с целите на ЕС за намаляване на емисиите, борба с изменението на климата и преход към декарбонизирана енергетика. Чрез прилагането на този подход ще произвеждаме повече енергия, ще постигнем по-висока енергийна ефективност на територията на Европа и ще бъдем по-малко зависими от чуждестранни източници. На последно място, този нов сектор ще доведе до нови възможности за работа и ще подобри позицията на ЕС като глобален участник в една по-справедлива енергийна система.

Препоръка № 9

Подпомагане на гражданите на ЕС да развиват енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа

Препоръчваме:

1. Да се насърчат информирането по отношение на енергийната ефективност и видимостта на съществуващите понастоящем енергийни общности. По-специално бихме могли да направим информацията относно енергийните общности разбираема и достъпна за всички граждани на ЕС или да споделяме добри практики по отношение на енергийните общности в рамките на ЕС.
2. Да се остойностят от икономическа гледна точка икономиите на енергия, постигнати чрез развитието на енергийноефективни общности. По-конкретно бихме могли да разработим механизми, които не съществуват понастоящем, или система от сертификати за енергийна ефективност.
3. Да се подпомогнат местните публични органи да подкрепят финансово разработването на инициативи на енергийноефективните общности. По-специално те биха могли да използват средствата, отпускани директно от ЕС (например по линия на ЕФРР).

След като тези общности заработят, ще се отдаде приоритет на превръщането на енергийната ефективност в основен принцип на общността. По-специално можем да поставяме изолация на сградите, да въвеждаме нови технологии и да разработваме общностни системи за отопление и охлаждане.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото енергийната общност се основава на граждански или местни инициативи. Липсата на точна информация относно функционирането и финансирането на енергийните общности обаче би могла да обезкуражи някои граждани да развиват такива общности. Освен това съществуващите енергийни общности *де факто* не са с висока енергийна ефективност, а географските и финансовите обстоятелства в държавите — членки на ЕС, понякога се различават в голяма степен. Поради това трябва да направим така, че съответната информация да бъде достъпна за всички, както и да подобрим сътрудничеството между държавите членки, за да развием в крайна сметка енергийноефективни общности.

Един от принципите на енергийноефективната общност е, че се избягва разхищението на енергия. В днешно време липсата на енергоразпределителни предприятия в системите на енергийните общности представлява пречка за постигането на нулево разхищение на енергия. Трябва да гарантираме, че частните участници се насърчават да се присъединят към енергийните общности. Европейската комисия би могла например да насърчи държавите членки да издават сертификати за енергийна ефективност на частните дружества, ако те работят с енергийните общности. Трябва също така да се съсредоточим върху положителния икономически ефект, който се постига, когато

не потребяваме енергия. Освен това считаме, че трябва да се определи справедлива цена за излишъка от произвежданата от общностите енергия.

Считаме, че местните публични органи са в най-подходяща позиция да инвестират част от получаваните от тях средства от ЕС в подпомагане на енергийните общности, тъй като според нас гражданите се доверяват повече на местните публични органи, отколкото на националното правителство. Местните публични органи обаче следва да имат предвид, че енергийните общности трябва да останат финансово достъпни за всички, като разпределят средствата сред гражданите въз основа на техните доходи. Също така средствата, управлявани от местните органи, биха могли да помогнат да се осигури достъп на гражданите до експертни знания относно подобряването на енергийната ефективност на техните общности, вместо да инвестират своите собствени спестявания или тези на общността. Освен това следва също да овластим директно гражданите в рамките на енергийните общности да получат пряк достъп и да управляват тези средства от ЕС.

Накрая, след като бъдат осигурени предходните три елемента, следва да гарантираме, че принципът за поставяне на енергийната ефективност на първо място е залегнал в основата на развитието на енергийните общности чрез поставяне на изолация на сгради и чрез разработване на системи за отопление и охлаждане, които биха могли да помогнат да се намали разхищаването на енергия.

Препоръка № 10

Развитие на енергийноефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство на енергия

Препоръчваме да се стимулират енергийните общности във всички държави членки.

Европейският съюз и държавите членки следва да си сътрудничат, за да осигурят финансиране и експертни знания в подкрепа на енергийните общности. Местните органи биха могли да бъдат двигатели на тази промяна.

Ключов аспект от стимулирането на енергийните общности е установяването на ясни цели за 2030 г. в европейската директива за енергийната ефективност. Задължителният мониторинг на производството на енергия в енергийните общности може да осигури ценни данни за наблюдение на напредъка и установяване на областите за подобрение, ново законодателство и цели на политиката. Изключително важно е да се диверсифицират енергийните източници във всяка държава членка въз основа на нейните уникални характеристики и ресурси. Препоръчваме да се намали потреблението, като се използват интелигентни технологии (например светодиодно осветление, енергийноефективни системи за отопление).

ЕС също така следва да се съсредоточи върху:

- системните промени, които позволяват на хората да прилагат принципа за поставяне на енергийната ефективност на първо място;
- насърчаването на местната и на възобновяемата енергия;
- стимулирането на действия за повишаване на осведомеността, образованието от ранна възраст и гражданската ангажираност.

Обосновка:

Тази препоръка е важна за опазване на околната среда и на нашата планета не само за нас, а и за бъдещите поколения. Доверието към местните енергийни общности ще повиши енергийната сигурност и енергийната независимост в Европа, като насърчи прилагането на различна парадигма на производство и потребление.

С тази препоръка може да се гарантира, че всички в Европа разполагат със средствата за борба срещу енергийната бедност, подкрепени от енергийните общности. Препоръката би могла да послужи не само като решение за енергийна ефективност, но и като начин да се стимулират процъфтяващи местни общности, като се насърчават социалното участие и демокрацията за всички обхванати лица.

Сгради

Препоръка № 11

Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите

Препоръчваме ЕС да подпомогне държавите членки да гарантират, че значително повече сгради се подлагат на саниране за енергийна ефективност. Следва да се постави акцент върху жилищните сгради.

Държавите членки следва да бъдат подпомогнати, за да се улесни санирането на жилищните сгради, обитавани от хора с ниски доходи. Конкурсите на национално равнище биха могли да помогнат за намирането на добри решения, които могат да бъдат прехвърляеми (пилотни проекти).

От държавите — членки на ЕС, следва да бъде поискано да предлагат данъчни облекчения на собствениците на жилища, в които повечето наематели са с доходи под определен праг. Това би представлявало добър стимул за саниране на жилищата. Трябва да се гарантира, че това е в интерес както на наемателите, така и на наемодателите. По-специално трябва да се избягват ситуации, в които наемателите биват принудени да напуснат, за да бъде поискан по-висок наем.

Всеки гражданин на ЕС (независимо дали е наемател или собственик на жилище) следва да разполага с възможност да получи безплатен съвет относно конкретната ситуация по отношение на енергията в жилището си (агенция за обслужване на едно гише). Препоръката също така включва варианти за подкрепа и субсидиране с цел подобряване на ситуацията по отношение на енергията.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото:

- Вече съществуват множество директиви на ЕС за публичните сгради (Директивата за енергийната ефективност), за нежилищните сгради (приетата наскоро Директива относно енергийните характеристики на сградите), както и за новите сгради от всякакъв вид (Директивата относно енергийните характеристики на сградите — ДЕХС). Поради това се поставя акцент върху жилищните сгради.
- Директивите на ЕС могат да бъдат ефективни само ако се прилагат и на национално, и на местно равнище, така че да достигат до отделните собственици на жилища.
- В много държави — членки на ЕС, хората с ниски доходи обикновено живеят в жилища с особено ниски енергийни стандарти, лошо състояние на структурата и високи енергийни разходи.

Транспорт

Препоръка № 12

Повишаване на привлекателността на обществения транспорт за пътниците
Препоръчваме Европейската комисия редовно да провежда проучвания с цел да се повиши енергийната ефективност на градските и крайградските системи за превоз на пътници във всички държави членки. Това проучване следва да включва изготвянето на всеобхватен опис и оценка на електрификацията и привлекателността на системите за обществен транспорт. Този подход ще позволи да се установят пропуските и недостатъците в съществуващите системи и да се подчертаят практиките за пример, които биха могли да се възприемат от държавите членки. Въз основа на резултатите от проучването Европейската комисия би могла да създаде набор от субсидии за държавите членки с цел инвестиции в подобряването на привлекателността и електрификацията на транспортните им системи според нуждите. Това проучване следва да послужи като референтен показател за текущото състояние и ще помогне на Европейската комисия да определи цели за Европа като цяло. Редовният мониторинг ще улесни постоянното подобряване на резултатите на системите и повишаването на енергийната ефективност.
Обосновка: Тази препоръка има за цел да се повиши качеството на живот чрез оптимизиране на обществения транспорт, който е от съществено значение за ежедневните дейности и е по-енергийноефективен от използването на отделни автомобили. От това проучване очакваме практически резултати, които ще улеснят прилагането на принципите за енергийна ефективност. Въпреки че обществеият транспорт е по-енергийноефективен от използването на отделни автомобили, недостатъчното му използване подсказва, че съществуват пречки, които трябва да се преодолеят. Европейската комисия трябва да проучи причините за недостатъчното използване. Като направим обществения транспорт по-енергийноефективен, удобен и достъпен, можем да подобрим качеството на връзките и да намалим икономическото въздействие и свързаното с CO2 въздействие, като по този начин ще насърчим повече хора да изберат обществения транспорт пред частните си автомобили. Освен това, с оглед на голямата концентрация на хора в градските райони, в проучването биха могли да се предложат специално пригодени комбинации от превоз за бъдещето, с които да се подобри енергийната ефективност, от която се нуждаем спешно в контекста на изменението на климата. Добавената стойност на този подход се изразява в това, че при него се отчитат индивидуалният и колективният транспорт, както и развитието на различните видове транспорт в бъдеще. Освен това той осигурява информация за конкретни случаи, наблюдавани в отделни държави — членки на ЕС.

Препоръка № 13

Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“

Препоръчваме дружествата и хората да бъдат стимулирани да използват влаковете, за да се постигне по-висока енергийна ефективност. За тази цел препоръчваме:

1. Да се електрифицират влаковите линии с цел да се намалят въглеродните емисии.
2. Да се модернизира железопътната инфраструктура.
3. Да се цифровизират планирането на пътуванията и закупуването на билети, за да се оптимизира обслужването на клиентите.
4. Да се стандартизират железниците между държавите членки и да се интегрират в местните транспортни системи.
5. Да се адаптират разписанията, за да се гарантира по-кратка продължителност на пътуването.
6. Да се популяризира пътуването с влак, за да бъде конкурентно на полетите на къси разстояния и автобусните превози:
    - по-кратка продължителност на пътуването с високоскоростни влакове;
    - по-добри съоръжения, като например вагон-ресторанти, безжична локална мрежа, спални вагони и др.;
    - допускане на по-обемен багаж и на велосипеди във всички влакове.
7. Влаковете да се напълнят, като се предлагат достъпни цени:
    - специални промоции по вид на билета: билети за семейства, студенти, възрастни хора, хора с увреждания, групи с ниски доходи;
    - цените за превоз на товари да станат финансово достъпни.
8. Да се задействат изведени от експлоатация железопътни линии: закритите линии са изоставени.
9. Да се свърже периферията на ЕС.
10. За да се улесни изпълнението на всички тези предложения, препоръчваме да се увеличат инвестициите и субсидиите:
    - да се насърчат краткосрочните частни инвестиции, като същевременно се запазят собствеността и контролът в цялостен план;
    - да се облагат с данъци изкопаемите горива, включително авиационното гориво.

Обосновка:

Тази препоръка е важна, защото пътуването с влак и превозът на товари са ключови области, в които бързо може да се постигне повишаване на енергийната ефективност. Бъдещето на нашата екология, на икономиката и на технологиите изисква от нас да предприемем действия. Поради това препоръчваме да се повишат привлекателността и енергийната ефективност на превоза на пътници и стоки. За тази цел трябва да предприемем действия на европейско равнище.

Резултати от оценката на Гражданския панел

№	Наименование на препоръката	Ниво на подкрепа	Степен на одобрение
8	Оптимизиране и развитие на мрежовата система от производителя до крайния потребител в полза на възобновяемите енергийни източници	5,25	96 %
3	Повишаване на енергийната независимост и ефективност, които да се превърнат в световен пример	5,18	92 %
9	Подпомагане на гражданите на ЕС да развиват енергийни общности, съсредоточени върху енергийната ефективност, чрез предоставяне на информация и финансова подкрепа	4,96	91 %
11	Разширяване на прилагането на мерките за енергийна ефективност в сградите	4,89	90 %
4	Постигане на целите за енергийна ефективност чрез укрепване на способността на всички да действат	4,87	87 %
12	Повишаване на привлекателността на обществения транспорт за пътниците	4,83	91 %
2	Финансиране на справедливо право на енергийно саниране на жилищата	4,73	87 %
1	Осигуряване на повече възможности на потребителите да станат енергийно ефективни	4,71	84 %
10	Развитие на енергийноефективни общности за отговорно потребление и увеличаване на местното производство на енергия	4,64	84 %
13	Осигуряване на транспорт с най-висока енергийна ефективност в цяла Европа: стоките да не се превозват по пътищата, хората да не пътуват със самолети и да се въведе принципът „железопътният транспорт на първо място“	4,55	79 %

6	Подобряване на състоянието на квалифицираните работници в ЕС в сектора на енергийната ефективност	4,49	82 %
7	Обезпечаване на бъдещето чрез екологично образование	4,48	82 %
5	Управление и мониторинг на прилагането на директивите на ЕС	4,19	72 %